

L'AVALUACIÓ PER A QUÈ? REFLEXIONS I ANÀLISIS SOBRE LA PROVA D'AVALUACIÓ DE L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA 2008-2009

Maria Mercè Fernández Teixidó. *Directora del CEIP Els Pins. Barcelona*

Si entenem que l'avaluació és una eina per a la millora —i a sobre ens ho creiem, com és el meu cas— i en fem un ús per a la reflexió, la discussió, els canvis, les noves propostes i les noves actuacions, de l'avaluació en traurem un profit, perquè és el que ens permet avançar. Quan vam saber que es faria la prova de sisè d'educació primària, a la nostra escola no ens va semblar gens malament. Al contrari, ens la vam prendre com el que segurament s'ha pretès que fos: una eina per corregir els errors amb la intenció de millorar la pràctica pedagògica.

Fins ara, els resultats de les avaluacions en el nostre país acaben per desmotivar la població, i en especial, òbviament, els mestres. Els diaris en parlen, sí, però remarquen contínuament que els resultats no sempre són bons, de manera que fa la impressió que estem encallats i que no es pot dir als mestres que la feina està ben feta, encara que, evidentment, calgui millorar-la. És com quan posàvem en els informes —només fa dos dies— allò de “progressa adequadament, però necessita millorar”. Òbviament que cal millorar, a qui no li cal millorar? A les escoles i als instituts, l'objectiu és aquest.

Quan la Inspecció d'Educació ens va convocar per explicar-nos com s'ho organitzarien i com es farien les proves, vam informar-ne el claustre i tots/es vam ser conscients que de nou ens hi jugàvem alguna cosa. En les avaluacions anteriors no sempre els resultats han estat els esperats, però precisament això és el que ens ha fet modificar actuacions i estratègies i ens ha fet millorar. Les proves ens les vam prendre com un repte, doncs. En aquestes pàgines em proposo explicar quin és el procés que vam seguir en la nostra escola.

A l'escola tenim clar que l'alumnat és de tot el professorat. Tot i que la responsabilitat més propera recau en el/la tutor/a, treballem amb la idea que el mèrit, la desil·lusió, la decepció, el prestigi... recauen sobre cada un/a de nosaltres, no val a dir allò de: «jo no sé què es va fer l'any passat, però és que aquests alumnes...».

Per Internet vam veure un exemple de les proves i ens va semblar que, tot i no avaluar tot el que es treballa a l'escola, eren unes proves correctes —és clar que sempre es poden millorar—, que avaluaven competències bàsiques.

En una reunió amb la tutora de sisè vam informar les famílies de la importància de les proves, de la coincidència o no que hi podia haver amb els resultats dels informes i les notes de les avaluacions que nosaltres fem i/o de les possibles sorpreses que ens podríem trobar —o no trobar-nos.

Crec que el mitjans de comunicació —com ja és habitual— van crear moltes expectatives i alarmisme a la vegada. Però això precisament va fer que les famílies seguissin de prop el procés, la qual cosa sempre és important.

A l'escola
es va convocar una
reunió informativa de
la tutora amb les famílies
de l'alumnat de sisè per
parlar de la prova
d'avaluació

El dia abans de fer les proves, com a directora del centre vaig anar a parlar amb l'alumnat de la importància de les proves i dels resultats. L'alumnat escoltava atentament, els vaig fer entendre la necessitat de l'esforç, de la concentració, de poder plasmar tot allò que havien après i els vaig parlar del seu prestigi i del prestigi de l'escola. Mirant-me amb aquells ulls tan obertes que posen els nens i nenes quan creuen que alguna cosa és important, no van dir res, però en aquell moment vaig intuir que se sentien responsables i em vaig sentir satisfeta. Aquestes coses són les que també treballem des de les escoles.

Per fi arriba el dia! L'avaluador extern s'ha presentat molt abans per tal de preparar-ho tot. Obrim les proves, tot és correcte, no hi ha cap problema. Són les 9 h, tots i totes han arribat puntuals. Vaig a obrir la classe. La seva tutora és també avaluadora externa en una altra escola i no hi és. No podem obrir la porta, tenim problemes amb la clau, l'alumnat riu i jo em quedo ben sorpresa, els pregunto si estan nerviosos i em responen:

— No, en absolut, ho estàs molt més tu.

Els dono la raó, ric i marxo a buscar unes altres claus. En dos minuts vam resoldre el problema. Les proves es van desenvolupar amb normalitat i vaig veure que hi havia tranquil·litat i ganes de fer-ho bé. L'avaluador extern els va donar confiança i seguretat.

A les 10 h, aproximadament, em van trucar d'un diari per veure si podien venir a fer fotos i alguna entrevista amb algun/a alumne/a. Crec que al llarg del matí van anar passant per diferents centres. Li ho vaig comunicar a l'avaluador extern i vam quedar que abans que acabessin les proves arribarien els periodistes. Van fer les fotos de rigor i van entrevistar una alumna. Vaig estar present a l'entrevista i em va sorprendre veure que els mitjans de comunicació intentaven copsar el nerviosisme de l'alumnat davant

de les proves així com la dificultat que podien presentar. Ella, amb tota la tranquil·litat del món, va dir al periodista que no havia vist nervis en cap dels seus companys/es, que havien comentat per sobre una mica la prova i que creia que havia estat fàcil.

A l'escola,
les proves es
van desenvolupar
amb normalitat,
tranquil·litat i ganes
de fer-ho bé

— Bé, —va puntualitzar— potser hi ha alguna pregunta que m'ha fet dubtar, als meus companys també, però en general... cap problema!

No era una resposta per sortir del pas, simplement semblava que a ella li sobtés la pregunta. En aquella entrevista vaig veure la naturalitat i tranquil·litat amb què els nens i nenes havien fet les proves, considerant-les com un requisit més a final de l'etapa d'educació primària. Em va semblar que l'alumna, simplement, pensava que fèiem massa enrenou per unes proves.

ARRIBEN ELS RESULTATS

La primera lectura sobre el grau d'assoliment global de les tres àrees era prou bona. La segona lectura podia venir a dir: «no estem per tirar coets, però estem bastant ben situats».

Vam repassar els resultats individuals per veure si eren els resultats esperats en cada alumne/a i en què havien fallat. Com sempre, vam trobar-nos amb alguna sorpresa, però la majoria dels resultats de l'alumnat van coincidir amb el que sabíem a partir del nostre treball diari i de les nostres avaluacions.

Vaig parlar amb la tutora. Em va confessar que esperava millors resultats, trobava que l'alumnat ho hauria pogut fer més bé. Els i les mestres s'esforcen molt perquè l'alumnat acabi amb uns bons coneixements, entre altres moltes coses, i com sempre ens passa, ella hauria volgut l'excel·lència.

Vam fer còpies dels resultats per passar-los al claustre. Els vam comentar, va haver-hi una satisfacció generalitzada i la constatació que les estratègies que s'havien utilitzat, els canvis proposats des del curs 2000-2001 arran dels resultats obtinguts en les proves de competències bàsiques, així com les diferents metodologies emprades havien donat bons resultats.

Ara tocava fer la lectura més en detall dels resultats. Ens havíem de preguntar on havíem fallat i per què. S'havia de fer una anàlisi exhaustiva per veure quins eren els errors i quines estratègies s'havien d'aplicar per corregir-los.

La majoria dels resultats de l'alumnat van coincidir amb el que sabíem a partir del nostre treball diari i de les nostres avaluacions

CONSTATEM RESULTATS

■ Castellà

Tenint en compte que la nostra població és majoritàriament castellanoparlant, els resultats són bons globalment, però falla la comprensió lectora.

Aquí ja sorgeix el primer dubte, com és possible això? No passa el mateix amb l'expressió escrita, ja que els resultats són bastant millors.

■ Català

Tenint en compte la primera premissa, globalment estem bé. La comprensió lectora és bona, al contrari del que passa en l'àrea de castellà, però no ho és tant l'expressió escrita.

Així doncs, dels resultats de les proves deduïm que el nostre alumnat té una bona comprensió en català tot i que li falla l'expressió escrita i que té manca de comprensió lectora en castellà tot i que escriu força bé.

Mirem les proves i veiem que possiblement el text castellà és d'una dificultat més gran que la del text català i que evidentment això pot haver incidit en els resultats. Però una anàlisi més profunda ens planteja dubtes importants: per què es donen resultats dispars en la comprensió en les dues llengües, sobretot, i també en l'expressió? I la transferència entre les dues llengües, totes dues romàniques i de contacte simultani en la vida diària de l'alumnat, no hi té cap incidència?

■ Matemàtiques

Els resultats han estat més que bons. Repassem tot allò que fem de matemàtiques a l'escola, la importància d'ensenyar a relacionar les coses, del fet de treballar la rapidesa de càlcul i el càlcul mental. Ens adonem que hem avançat amb el bloc d'espai, forma i mesura —altres anys, presentàvem mancances en diferents proves de competències bàsiques. En canvi, aquest any sobrepassem la mitjana de Catalunya en tots els aspectes avaluats.

Amb els resultats a la mà, anem valorant moltes altres coses que fem a l'escola: com els agrupaments flexibles d'alumnes (AFA) en les àrees de català i matemàtiques, els desdoblaments a l'hora de fer l'expressió oral i escrita, el teatre iniciat fa dos anys per millorar l'expressió i el vocabulari en català, i moltes altres activitats que creiem que han fet pujar el nivell i el rendiment de l'escola.

Els resultats de les proves també van ser presentats en el consell escolar, sempre que s'han fet proves tant a nivell intern com extern ho hem fet així. Tots/es som a la mateixa barca i cal conèixer d'on partim i on volem anar a parar.

Amb els resultats de les proves, valorem activitats de l'escola com els agrupaments flexibles d'alumnes, els desdoblaments i el teatre

■ Primeres valoracions

Els AFA ens funcionen bé. Ens donen la possibilitat d'arribar a l'alumnat amb més dificultats pels aprenentatges, així com l'oportunitat de donar a l'alumnat amb més capacitat la possibilitat d'avançar. En les àrees instrumentals, cada alumne/a aprèn segons el moment en què es troba en la seva evolució de l'aprenentatge.

També el fet de poder fer diferents desdoblaments en diferents àrees ajuda molt a personalitzar l'ensenyament. Ja fa dos cursos que la mestra de castellà fa aquesta àrea a tota l'educació primària i creiem que el fet de fer-ho una única mestra ha donat bons resultats. Tots tenim clar que les estructures lingüístiques s'han de treballar des del català, però fent veure a l'alumnat en tot moment la importància de la seva aplicació en les diferents llengües i hi fem incidència en qualsevol moment que s'estigui treballant. Treballem amb la idea de no parcel·lar, de ser més globals i d'aplicar i relacionar qualsevol coneixement. Treballem amb l'objectiu que tot és aplicable a la vida diària i que hem d'ensenyar estratègies per poder resoldre problemes quotidians.

A l'escola, treballem amb la idea de no parcel·lar, de ser més globals i d'aplicar i relacionar qualsevol coneixement

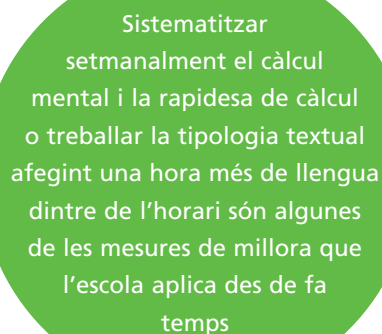
El teatre ha funcionat. A l'alumnat li agrada i a més d'aprendre a narrar, a memoritzar, a conèixer autors/es, a ampliar vocabulari, ha après també a millorar la dicció. Ha estat un bon començament.

Els projectes que estem desenvolupant a l'escola, com el de Llengües Estrangeres, participació en l'Audiència Pública de Barcelona, Agenda 21, Comenius... donen un gran bagatge a l'alumnat. Els treballem de manera que quedin al màxim d'interrelacionats perquè no siguin un afegit a la pràctica diària.

CONCLUSIONS

Òbviament, a la nostra escola haurem de reforçar la comprensió del castellà i l'expressió del català. Però a nivell general, pensem que cal mantenir totes les estratègies implementades perquè els resultats han estat satisfactoris.

La història avaluativa del centre deixa palès que el curs 2000-2001 els resultats eren força negatius. Des d'aquell precís moment, l'escola va prendre mesures: sistematitzar setmanalment el càlcul mental i la rapidesa de càlcul, treballar la tipologia textual afegint una hora més de llengua dintre de l'horari, interrelacionar continguts, treballar la comprensió inferida, fer agrupaments flexibles d'alumnes, donar importància a la funcionalitat dels continguts... Any rere any, s'han passat les proves de competències bàsiques i se n'ha fet una anàlisi exhaustiva a nivell intern.

Sistematitzar setmanalment el càlcul mental i la rapidesa de càlcul o treballar la tipologia textual afegint una hora més de llengua dintre de l'horari són algunes de les mesures de millora que l'escola aplica des de fa temps

Sempre hem cregut en les bondats d'una avaluació, malgrat els seus aspectes millorables. Potser aquest convenciment ha estat clau per fer una anàlisi seriosa de la prova de sisè d'educació primària del curs 2008-2009, per consensuar i adoptar mesures conjuntes a tota l'escola i no només en els nivells avaluats i per arribar, nou anys després, a obtenir els resultats que hem valorat satisfactoris, perquè evidentment hi ha mesures adoptades per a la millora que no donen fruits de manera immediata, al curs següent, sinó que cal esperar a mitjà i llarg termini per comprovar-ne l'eficàcia, que és el que de ben segur ha succeït al nostre centre.

Caldrà esperar un parell de cursos més per donar els resultats per definitius, com a propis de l'escola, i evitar així les desviacions que pot produir un grup en particular. De tots és sabut que depèn del grup els resultats obtinguts són uns o uns altres, encara que pot passar que tot i no ser prou positius no desmereixin les mesures adoptades.

L'anàlisi d'una avaluació ha de valorar-ne els resultats, però també les mesures adoptades, el temps que fa que són implementades al centre, el grup avaluat i les seves variacions —com el nombre d'incorporacions, el nombre d'alumnes del centre que hi són des d'infantil—, etc. Tots aquests factors han de tenir la seva incidència en qualsevol prova d'avaluació que vulgui ser efectivament una eina per a la millora educativa.